

RAAD INZAKE LUCHTVERONTREINIGING

Prof. dr J. W. TESCH *
voorzitter Gezondheidsorganisatie T.N.O.
te 's-Gravenhage

Het is nog niet zo heel lang geleden, dat de verontreiniging van de atmosfeer in Nederland niet als een belangrijk probleem van de omgevingshygiëne en dus van de volksgezondheid werd beschouwd. Uit de geografische en klimatologische toestand van ons land kan worden afgeleid, dat het probleem hier niet de betekenis heeft als in industriestroken van Engeland, België, Duitsland en Amerika. Dit neemt niet weg, dat het probleem hier bestaat en in toenemende mate van betekenis zal worden.

De laatste jaren is gelukkig het inzicht gegroeid, dat men in Nederland met een probleem heeft te maken, dat gezien de snel toenemende bebouwing (ook de woningverwarming is een bron van luchtverontreiniging), toenemende industrialisatie en verkeer, intensief moet worden aangepakt.

Het stemt tot grote voldoening, dat dit inzicht nu ook bij de regering bestaat. In de memorie van toelichting bij het ontwerp van een wet op de Raad inzake de Luchtverontreiniging*, begin januari aanhankelijk gemaakt bij de Tweede Kamer, schrijft minister V e l d k a m p onder meer, dat de verontreiniging van de atmosfeer in verschillende delen van ons land een zorgwekkend probleem begint te worden.

Dit vraagstuk vraagt in de nabije toekomst om een oplossing, nu Nederland voor een tijdperk van toenemende industrialisatie, verdichting van de bevolking en toeneming van het verkeer staat.

De minister wijst erop, dat van ernstige gevolgen voor de lichamelijke gezondheid tot nog toe niets is gebleken. Er zijn echter voorbeelden genoeg uit het buitenland, waaruit blijkt dat dit wel het geval kan zijn, ook al houdt men rekening met het feit, dat de geografische situatie in Nederland de kans op zware mistrampen weinig waarschijnlijk maakt. Uit de analyse van de sterftegegevens van Groot-Londen blijkt dat elke toename, tot het 3- à 4-voudige van de klassieke gemeten verontreiniging (nl. SO_2 en zwevend stof), gevolgd wordt door verhoogde sterfte. Het effect van de geringe fluctuaties van de verontreiniging kan gedurende lange jaren mogelijk een van de begunstigende

factoren zijn voor het ontstaan van chronische ziekten van de ademhalingswegen.

Daarnaast noemt de minister ook de geestelijke gezondheid. Persoonlijk zou ik liever de mens als geestelijk-lichamelijke eenheid willen zien; blootgesteld aan de wisselende niveaus van de luchtverontreinigende stoffen kan deze mens zich soms minder goed aanpassen, hetgeen onder meer kan leiden tot ontregeling van het psycho-somatische mechanisme.

Natuurlijk zijn er nog andere aspecten; er is ook economische schade, er is schade voor de land- en tuinbouw en de veeteelt. In dit verband wordt dan ook de oprichting van een brede Raad voorgesteld, waarin behalve de gezondheidsdeskundigen, ook de industriële producenten en alle benadeelden (dat zijn soms ook de producenten!) vertegenwoordigd zijn. In dit verband noemt de minister de speciale problemen van de Randstad en van het gebied van de Nieuwe Waterweg.

Op 9 januari j.l. is een commissie ingesteld welke tot taak heeft adviezen uit te brengen omtrent voorkoming en bestrijding van de luchtverontreiniging, vooruitlopende op het voorgestelde wettelijke tot stand komen van de Raad. In deze commissie zijn 23 leden benoemd, welke geacht kunnen worden deskundig te zijn inzake de betekenis van de luchtverontreiniging voor de Nederlandse samenleving.

Intussen is verschenen het voorlopig verslag van de beraadslagingen, die de Vaste Commissie voor de Volksgezondheid uit de Tweede Kamer over het Wetsontwerp betreffende de Raad inzake de Luchtverontreiniging heeft gehouden.

Men heeft daarbij de vraag gesteld of hier een dwingende noodzaak bestond tot instelling van een Raad. Men vraagt zich in deze Commissie af, of het „staatsrechtelijk bezien, ongeoorloofd ware . . . om de instelling van een raad bij de wet (niet) te bevorderen”. Het is voor de op het gebied van staatsrecht ondeskundigen moeilijk om te beoordelen of men door dit wetsontwerp ingaat tegen de hier gereleveerde overweging, dat „met het instellen van raden enige terughoudendheid aanbeveling verdient”.

Hoe dit ook zij, door de Vaste Commissie wordt nadrukkelijk ingestemd met de opvatting van de

* Zitting 1962-1963 - 7016; Koninklijke boodschap en ontwerp van wet (7 januari 1963)

minister, dat er op het gebied van de luchtverontreiniging een belangrijke verantwoordelijkheid voor de overheid bestaat, in de eerste plaats met betrekking tot de volksgezondheid in de ruimste zin. Het is voor schrijver dezes bijzonder voldoeninggevend, dat dit thans van de kant van de regering wordt onderkend.

Men zal zich in de Commissie vermoedelijk in de eerste plaats beraden over de wezenlijke aspecten van het probleem, zodat door de regering een stuwend beleid kan worden gevoerd. Daarbij zal mijns inziens grote aandacht moeten worden besteed aan de vraag, hoe in de toekomst door inspraak bij industriële planning en ruimtelijke ordening, de belangen van de volksgezondheid in de ruimste zin veilig gesteld kunnen worden.

Men kan zich voorstellen, dat de Commissie zich ook zal bezighouden met de vraag hoe in grote lijnen wettelijke regelingen zouden moeten zijn. Het zal vooral van belang zijn dat door het beraad in de Commissie waardevolle adviezen kunnen worden gegeven in verband met de totale ontwikkeling van Nederland. Op deze vragen zal in de komende jaren een antwoord moeten komen, indien men wil voorkomen, dat onherstelbare schade aan het levensmilieu van de in ons land wonende en werkende bevolking wordt toegebracht.
